

NORVÉGIA

I. AZ ORSZÁG TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HELYZETE

1. Általános információk

Hivatalos megnevezés	Norvég Királyság
Államforma	alkotmányos monarchia
Főváros	Oslo
Terület	323 802 km ²
Népesség	4 660 539
Nemzetiségi megoszlás	norvég 94,4% (ebből számi kb. 60 000), egyéb európai 3,6%, egyéb nem európai 2%
Vallási megoszlás	evangélikus 85,7%, római katolikus 1%, más keresztény felekezetű 2,4%, iszlám 1,8%
Hivatalos nyelv	bokmal norvég és nynorsk norvég, egyes területeken a számi is
Klíma	északi mérsékelt éghajlat szubarktikus és óceáni hatásokkal
Államfő	V. Harald király
Miniszterelnök	Jens Stoltenberg
Hivatalos pénznem	Norvég Korona (NOK)
Jelentősebb városok	Oslo, Drammen, Stavanger, Lillehammer, Bergen, Trondheim

2. Főbb gazdasági mutatók, a gazdaság szerkezete, főbb ágazatok

Norvégia főbb gazdasági mutatói, 2007-09

		2007	2008	2009
GDP (folyó áron)	Mrd EUR	285,5	287,9	291,7
GDP változás (reál)	%	3,5	2,0	-1,5
Egy főre jutó GDP (PPS)	EUR/fő	60 676	60 376	60 427
Infláció (fogyasztói árindex)	%	0,8	3,8	2,1
Munkanélküliségi ráta	%	2,1	3,0	3,2
Költségvetés egyenlege	GDP %-a	17,7	10,4	7,2
Államadósság (év végi)*	GDP %-a	52,0	59,9	43,7
Folyó fizetési mérleg egyenlege	GDP %-a	16,5	18,4	15,0
Árfolyam (éves átlag)	NOK/EUR	8,0153	8,8155	8,2538

Forrás: Norvég Statisztikai Hivatal, *Eurostat

Norvégia egyike a világ legprosperálóbb országainak, kiegészülve egy fenntartható skandináv jóléti rendszerrel. Az országban egyaránt van jelen a liberális piacgazdaság és a kulcs szektorokat érintő nagymértékű kormányzati irányítás és állami tulajdon. Az ország rendkívül gazdag természeti erőforrásokban, mint pl. kőolaj, vízenergia, faanyag. Az a tény, hogy Norvégia fontos exporttermékeinek (olaj és gáz) világpiaci ára magas maradt, miközben az importárúké csökkent, 20%-kal növelte a nemzeti jövedelmet 2003 és 2009 között.

A norvég GDP 52,7%-a származik a szolgáltatási szektorból, 45,1%-a az iparból és 2,2%-a a mezőgazdaságból. 2008-ban az ország GDP-jének 25-30%-át az olajipari szektorban termelték meg. A belföldi felhasználású elektromos energia 99%-a vízierőművekből származik, míg az olajtermékek belső felhasználásának harmadát a közlekedési szektor üzemanyagigénye teszi ki. Norvégia már nem tartozik a világ 10 legnagyobb olajtermelő nemzetéhez. Az északi-tengeri lelőhelyek kitermelése napi 2 millió hordó (2001-ben még napi 3,3 millió volt). Norvégia gázkitermelése viszont növekedő tendenciát mutat. A legjelentősebb iparágak: petrokémiai ipar, élelmiszerfeldolgozó ipar, vegyipar, halászat, fa és cellulózgégyártás, bányászat, hajógyártás.

A mintegy 2,6 millió norvég aktív munkavállaló 76%-a dolgozik a szolgáltatási szektorban, 21,1%-a az iparban és 2,9%-a a mezőgazdaságban. 2008 májusában az addig stabil foglalkoztatottsági ráta csökkenni kezdett. A munkanélküliségi ráta 2009 végéig lassan, de folyamatosan emelkedve, meghaladta a 3,2%-os, Norvégiában kiugróan magasnak számító, az európai átlagtól azonban messze elmaradó szintet.

Az olajipari szektor a norvég export közel felét adja, a költségvetési bevételeknek pedig a 30%-át. Norvégia a világ 3. legnagyobb földgáz, és 7. legnagyobb kőolaj exportálója. Az olajbevételek szinte teljes egészében egy elkülönített pénzügyi alapba kerülnek, amely jelentős tőkekihelyező a közép-kelet-európai térségben.

2009-ben a gazdaság teljesítménye 1,5%-kal csökkent, elsősorban az ipari termelés 6,2%-os zsugorodása következtében, amely egyrészt a tizedrészére visszaeső hajóépítés és a hozzá kapcsolódó gépészeti beruházások iránti kereslet csökkenésére, valamint az építőipar válságára vezethetőek vissza.

2009-ben a válság kezelése miatt nagyobb mértékben kellett hozzájárulni az olajjövendelmekhez. A 4%-os felhasználási célértéket megemelték 6% körülire, vagyis több pénzt áramoltattak vissza a költségvetésbe az előző évekhez képest. A kormány célja, hogy mielőbb visszatérjen a „4%-os szabályhoz”.

A jegybanki alapkamatot több lépcsőben, 2009 szeptemberéig 1,25%-ra csökkentették. Októberben viszont a központi bank, az európai bankok közül elsőként újra megemelte a központi kamatlábat.

2009-ben egy átlagos norvég család a válság előtti időszakhoz képest havonta 4300 koronával többet költhetett el főleg az alacsony kamatlábaknak köszönhetően. 2009-ben ennek jelentős része megtakarítási számlákra került, a fennmaradó részt kölcsöntörlesztésre és fogyasztásra költötték. 2010-ben várhatóan újra emelkedik a fogyasztás részaránya, a prognózisok 5,5%-os fogyasztásnövekedést jeleznek előre.

3. Külkereskedelmi tendenciák, külkereskedelmi statisztika, főbb partnerek, főbb termékek

Norvégia külkereskedelmi forgalma, 2006-09

Megnevezés		2006	2007	2008	2009
Az export értéke (áru- és szolgáltatás)	Mrd EUR	96,0	97,6	117,6	92,7
Az import értéke (áru- és szolgáltatás)	Mrd EUR	50,4	57,5	61,8	53,0

Forrás: Norvég Statisztikai Hivatal

2009-ben mind az export, mind az import értéke jelentősen elmaradt a 2008. évitől. Az export csökkenése elsősorban a nyersolaj kivitel 32%-os, és a földgázexport 13%-os visszaesésének a következménye. Egyedül az élelmiszeripari exportban (90%-ban hal), amely a teljes norvég export mindössze 6%-át teszi ki volt tapasztalható 16%-os növekedés 2008-hoz képest. (A növekedési tendencia a hallexport tekintetben az elmúlt 5 évben töretlen volt.)

A norvég ipar legfontosabb exportcikkei: a petrokémiai ipari termékek (főként nyersolaj és földgáz), gépek, hajók, vaskohászati termékek, halászati termékek, építőipari gépek.

2009-ben a norvég export 80%-a irányult az Európai Unió tagállamaiba, 8%-a Ázsiába (elsősorban Dél-Korea, Kína, Szingapúr), USA 5%, egyéb 7%

2009-ben Norvégia legfontosabb exportpartnerei a teljes norvég export százalékában: Nagy-Britannia (23%), Németország (13%), Hollandia (11%) Franciaország (7,5%), Svédország (6%), Dánia (4%), Olaszország és Belgium (3-3%), Spanyolország (2%). 2009-ben a legnagyobb exportvisszaesés a Nagy-Britanniába (-33%) és Németországba (-18%), a legnagyobb növekedés az ázsiai piacokra (+16%) irányuló kivitelnél következett be.

Norvégia legfontosabb importcikkei: gépek és szállítóeszközök, vegyi anyagok, fémipari terméket és élelmiszer alapanyagok. Az import 40%-át adják a gépek és szállítóeszközök (a domináns árucikkek: 22% telekommunikációs eszközök, illetve 37% személyautók és egyéb szállítójárművek).

2009-ben a norvég import 66,5%-a az Európai Unió tagállamaiból, 16%-a Ázsiából származott. Norvégia legjelentősebb import partnerei a teljes norvég import százalékában: Svédország (14,3%), Németország (13,7%), Dánia (6,8%), Nagy-Britannia (5,9%), Kína (6,4%), USA (5,4%), Hollandia (4,1%). A legnagyobb visszaesés a Svédországból (-20,5%) és Németországból (-18%) érkező, a legkisebb az ázsiai piacokról (-1%) származó behozatalnál történt.

4. Tőkeáramlás alakulása és a főbb partnerek

Norvégia közvetlen tőkebefektetés importja és exportja, 2007-09

		2007	2008	2009
Külföldi közvetlen tőkebefektetés-import	M EUR	8 598	10 766	n.a.
Külföldi közvetlen tőkebefektetések állománya	M EUR	84 772	95 570	n.a.
Tőkebefektetés más országba	M EUR	6 533	4 424	n.a.
Tőkebefektetés állománya	M EUR	98 459	113 900	n.a.

Forrás: Norvég Statisztikai Hivatal

Norvégia tőkeimportjának egyharmada működő-tőke, a fennmaradó két harmadot a befektetett pénzügyi eszközök teszik ki. Az Európai Unió tagországainak aránya 58% (ezen belül Svédország 31%, Nagy-Britannia 13%, Franciaország 12%, Hollandia 8%, Németország 4%), az EU-n kívüli országok közül az USA-ból 16,5%-a, Svájc-ból 3%-a származik. A tőkeimport elsősorban a bányászati iparban (28%), a pénzügyi szolgáltató szektorban (24%), és a gépiparban (20%) realizálódik.

Norvégia tőkeexportjának kétharmada működő-tőke, a fennmaradó egy harmadot befektetett pénzügyi eszközök teszik ki. A tőke 56%-a az Európai Unió országaiba irányul (ezen belül Hollandia 15,4%, Svédország 13,6%, Dánia 6,4%, Nagy-Britannia 6%, Franciaország 4%), az USA aránya 12,4%, Svájc-ba 1%-a, a fennmaradó mintegy 30% ázsiai (Kína, Japán, Dél-Korea) országokba irányul. A tőkeexport elsősorban a bányászati iparhoz (25%), a gépiparhoz (20%), szállítmányozáshoz (10%), telekommunikációs ágazathoz (7%) és a pénzügyi szolgáltató szektorhoz kapcsolódik (13%).

II. MAGYARORSZÁG ÉS NORVÉGIA BILATERÁLIS KAPCSOLATAI

A magyar-norvég külkereskedelem áruszerkezete (M EUR)

	KIVITEL		BEHOZATAL		EGYENLEG	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Összesen	173,2	161,1	28,5	25,4	144,7	135,6
Élelmiszer, ital, dohány	3,8	4,0	0,2	0,2	3,7	3,7
Nyersanyagok	0,7	0,3	0,3	0,1	0,4	0,2
Energiahordozók	0,0	0,3	-	-	0,0	0,3
Feldolgozott termékek	44,6	46,4	12,6	11,8	32,1	34,6
Gépek, gépi berendezések	124,0	110,2	15,5	13,2	108,5	96,9

Értékváltozás és a forgalom megoszlása 2009-ben (%)

	INDEX (2008=100)		MEGOSZLÁS	
	KIVITEL	BEHOZATAL	KIVITEL	BEHOZATAL
Összesen	93,0	89,0	100,0	100,0
Élelmiszer, ital, dohány	103,2	159,5	2,5	1,0
Nyersanyagok	44,1	36,1	0,2	0,4
Energiahordozók	525,4	-	0,2	0,0
Feldolgozott termékek	103,9	93,9	28,8	46,5
Gépek, gépi berendezések	88,8	85,4	68,4	52,1

Forrás: KSH

A magyar-norvég kétoldalú kereskedelemben a magyar kivitel értéke 2009-ben még mindig több mint hatszorosa volt behozatalunknak. 2009-ben a gazdasági válság hatására a kétoldalú forgalom visszaesett, azonban kivitelünk és behozatalunk is a nemzetgazdasági átlagnál kevésbé, 7, ill. 11%-kal csökkent.

2009-ben kivitelünkben a válság ellenére is növekedett a feldolgozott termékek és az élelmiszerek, italok és dohány árucsoportok exportja. Kivitelünkben a feldolgozott termékek részaránya 3 százalékponttal nőtt 2008-hoz képest, és csaknem ugyanennyivel (2,8 százalékponttal) csökkent a gépek, gépi berendezések súlya.

A kivitel áruszerkezetén belül a gépek, gépi berendezések változatlanul dominálnak, de az árucsoport forgalma az elmúlt három évben csökkenő tendenciát mutat. Elsősorban mobiltelefonokat (43%), számítógépes adatfeldolgozókat (11,6%), gépjárműveket (4,2%), műanyag csomagolóeszközöket (3,3%) szállítunk Norvégiába.

A kivitel áruszerkezetén belül a gépek, gépi berendezések változatlanul dominálnak, részarányuk 68%, de az árucsoport forgalma az elmúlt három évben csökkenő tendenciát mutat. Elsősorban mobiltelefonokat (részaránya 44%), játékgepeket (6,6%) automatikus adatfeldolgozókat és részegységeit (5,5%), műanyag csomagoló és záró eszközöket (3,4%), TV készülékeket (3,3%) szállítunk Norvégiába.

A nagyobb exporttermékek közül csaknem 60%-kal csökkent az automatikus adatfeldolgozó és személygépkocsik kivitele, de a legnagyobb súlyú mobiltelefonok exportja is 6%-kal csökkent. Ugyanakkor a játékgepek exportja az előző év azonos időszakához képest több mint tízszeresére nőtt.

Behozatalunkban meghatározó a mobiltelefonok és alkatrészei, részegységei importja (részaránya 42,4%), amelyek behozatala a válság ellenére is bővült, további fontos importtermékek: ferroötvözetek (9,4%), nátronpapír és karton (6,8%), gyógyászati műszerek (4,1%), gyógyszerek (3,9%). A gyógyászati műszerek importja harminchatszorosára, a gyógyszereké 4,7-szeresére nőtt.

Kétoldalú közvetlen tőkebefektetések, 2006-08 (M EUR)

	2006	2007	2008
Norvégia közvetlen tőkebefektetés-exportja Magyarországra	-0,5	42,3	-1,9
Norvégia közvetlen tőkebefektetés-állománya Magyarországon	1 022	927,4	644,6
Magyarország tőkebefektetése Norvégiába	0,1	-0,4	-
Magyarország tőkebefektetés-állománya Norvégiában	-	-	-

Forrás: MNB

A Magyarországra irányuló norvég befektetések állománya a skandináv térség országaival összevetve jelentős nagyságú, ami javarészt a Pannon GSM tulajdonosának, a Telenor-nak köszönhető. A gazdasági válság a Telenort is elérte, a Pannon 2009 utolsó negyedévi árbevétele soha nem tapasztalt zuhanást mutatott, az előző év azonos időszakához képest 9%-kal csökkent. A Telenor csoportszinten a negatív mozgások ellenére biztos lábakon áll, és továbbra is elkötelezett a magyarországi piac iránt, 2009 őszén átadták a törökbálinti új székházukat.

Ugyancsak számottevő a térségbe kihelyezett portfólió befektetés nagysága. Ez utóbbi befektetési forma azt követően vált jelentőssé, hogy az olajjövödelmeket kihelyező norvég Nyugdíjalap Globál a kihelyezési célországok közé 2005-ben Magyarországot is felvette. Norvégia az Alapon keresztül a következő vállalatokban rendelkezik részvényekkel: OTP, Gedeon Richter, Magyar Telekom, MOL, EGIS. A magyarországi befektetés összértéke 3 295 M NOK, azaz közel 400 M euró.

A legjelentősebb norvég befektetések:

- Pannon GSM távközlési Rt/ Telenor. (mobiltávközlés)
- SAPA Profiles Kft./ORKLA csoport tagja (alumíniumipar)
- DNV Magyarország Kft./Det Norske Veritas (kockázatkezelés, szabványosítás)
- Axelia Kft. (antibiotikum gyártás).

Hazánkban képviselettel rendelkező norvég cégek:

- TOMRA (hulladékgazdálkodás)
- GGOne (alternatív energiaforrások)
- Norske Skog (papírgyártás)
- Scandinavia House Group (gasztronómia, vendéglátás)
- Kongsberg Hungária Kft. (védelmi ipar)

Forrás: Innovation Norway, Budapest